

Γελῶ γιατὶ ἔχω γεννηθεῖ τὴν ἐποχὴν τοῦ στερνοῦ κατακλυσμοῦ τοῦ κόσμου, καὶ ἡ ζωὴ μου εἶναι μιὰ διπισθοδόρμηση πρὸς τὸ χάος.

Περραπάν μὲ τὸ κεφάλι καὶ τὰ χέρια, καὶ τὰ πόδια μου ἀγγίζουν τοὺς ἀστερισμούς. Εἶμαι ἡ «καλὴ» καὶ ἡ «ἀνάποδη». Μέσα στῆς Τύχης τάδυνσώπητο κέρας μὲ τὰ ζάρια, εἶμαι ὅλοι οἱ συνδυασμοί.

“Οταν δὲ πόνος δὲν θὰ ὑπάρχει πιά, ἡ Βασιλεία μου θὰ ἔλθει. Οταν δὲ πόνος δὲν θὰ ὑπάρχει πιά, ἡ Βασιλεία μου θὰ ἔλθει. Γιατὶ δὲ πόνος καὶ ἡ ἐλπίδα εἶναι τάφοι. Κι Ἐκεῖνον ποῦ μὲ προηγήθηκε στὸ Σταυρό, θὰ τὸν διδηγήσουν στὸν τάφο ὥσαν Ἀνθρώποι τῶν Πόνων. Μὰ τὴν τρίτην ἡμέρα, ἡ πέτρα θὰ κυλιστεῖ καὶ Ἐκεῖνος δὲν ἀνεβεῖ στοὺς οὐρανοὺς ὑπὸ τὴν μορφὴ τοῦ Ἀριστοφάνη—τοῦ Ἀνθρώπου ποῦ Βλέπει.

JOHANNES JOERGENSEN:

Η ΣΚΙΑ.

Κατὰ τὰ μεσάνυχτα, κάποιος χτύπησε στὴν πόρτα τοῦ ποιητῆ. Αὐτὸς σηκωθῆκε, ἄφησε τὸ ποτῆρι του μὲ τὸ Βουργονδικὸ κρασί, τὰ ἄνθη του καὶ τὸ μελανοδοχεῖο του γιὰ νὰ πάγει ν' ἀνοίξει. Πήρε τὴ λάμπα του καὶ τὴν κράτησε μπροστά του.

“Ἐξω, στὰ σκαλοπάτια, παρουσιάστηκε ἔνας νέος ψηλὸς κι ἀδύνατος, μὲ ἔνα πλατύγυρο καστορένιο καπέλλο στὸ κεφάλι, Ἀν καὶ ἦταν μιὰ τσουχτερὴ χειμωνιάτικη νύχτα, δὲν εἶχε ἐπανωφόρι. Ἐνα κοντὸ σακάκι ἦταν φτωχικὰ κονυμπωμένο ἀπάνω του κι ὁ γιακᾶς γυρισμένος ὥς ταῦτιά.

Ἐπρόφερε τὸ ὄνομα τοῦ ποιητῆ καὶ ἔξεφρασε τὴν ἐπιθυμία νὰ τοῦ μιλήσει. Ὁ ποιητὴς ἔμπασε τὸν ἔσενο καὶ μπήκε κι ἀντὸς κατόπι του. Ἐκάθησαν μαζὶ μέσα στὸ δωμάτιο. Πάνω στὸ τραπέζι ἦταν τὸ Βουργονδικὸ κρασί, τάνθη καὶ τὸ μελανοδοχεῖο. Ὁ νέος κύτταξε ἀσάλευτα σ' ἔκεινη τὴ διεύθυνση. Ὁ ποιητὴς εἶχε πάρει ἀκόμα ἔνα ποτῆρι κι ἔχυνε ἀπ' ἀντὸ τὸ βαρὸν κρασί στὸν παράξενο μουσαφίρη του.

— Λοιπὸν ἔτσι εἶναι στὸ σπίτι σας; εἰπε τέλος δὲν νέος μὲ ἔνα ἀναστεναγμὸ ἵκανοποίησης καὶ κυττάζοντας τὸν ποιητὴ μὲ μάτια ποῦ ἔξεφραζαν τὴ λατρεία. Ἡλθα γιὰ νὰ σᾶς δῶ πρὸιν πεθάνω.

Ο ποιητὴς ἀπόθεσε ἀπότομα τὴν κοῦπα του στὸ τραπέζι, τόσο ἀπότομα ποῦ τὸ κρύσταλλο ἀντήχησε.

— Είστε ἄρρωστος; τὸν ἀρώτησε.

— Εἶμαι πολὺ καλά, ἀπάντησε δὲν ἔσενος. Τὸ σῶμα μου εἶναι ὅλο ὑγεία. Δὲν εἶναι παρὰ ἡ ψυχὴ μου ποῦ δὲ βαστᾶ πιά. Πηγαίνω νὰ πεθάνω, ἀλλὰ πρὸιν ἥθελα νὰ σᾶς δῶ. Καὶ γι ἀντὸ χτύπησα στὴν πόρτα σας σὲ τόσο προχωρημένη ὥρα.

Ο ἔσενος ἤπιε μιὰ γουλιὰ ἀπ' τὸ ποτῆρι του, ἡ φωνὴ του ἔτρεμε λίγο, τὸ πρόσωπό του ἦταν κατάχλωμο. Ἐφαινότανε ὡς εἴκοσι χρόνων καὶ στὸ φέρσιμό του καὶ στὰ χαρακτηριστικά του εἶχε μιὰ μακρονή δμοιότητα μὲ τὸ ἀτομο καὶ τὸ πρόσωπο τοῦ ποιητῆ. Ἡταν σὰν νὰ ὑπῆρχε ἀναμεταξύ τους ἔνα οἰκογενειακὸ ὄφος.

— Ἀπ' ὅλα τὰ ὅντα είστε σεῖς ἔκεινο ποῦ εἶχε τὴ μεγαλειτεροή ἐπίδραση ἀπάνω μου, ἔξακολούθησε δὲν ἔσενος. Ἐχω διαβάσει

ὅλα σας τὰ ἔργα, τὰ ἔχω διαβάσει καὶ ξαναδιαβάσει, ξέρω ἀπὸ ἔξω δλόκληρες σελίδες, μάλιστα καὶ κομμάτια δλόκληρα. Ἔξησα τὴν πραγματικά μου ζωή σ' αὐτά, καὶ μὲν

— Ποιὸς εἶστε λοιπόν; ἔρωτησε δὲ ποιητής, καὶ συγχρόνως καταλάβαινε πόσο κοινὴ ἦταν ἡ ἔρωτησή του. Καὶ γιατί δὲν ἥλθατε ποτὲ νὰ μὲ δῆτε προτίτερα;

— Δὲν ἦταν ἀνάγκη, ἀπάντησε δὲ ἄλλος. Σᾶς γνώριζα ἀρκετά, ἵσως καὶ πολὺ καλά. Κι' ἂν ἤλθα τώρα, εἶναι μονάχα γιατί ἥθελα νὰ εἰστε σεῖς τὸ τελευταῖο ἀνθρώπινο δόντο ποῦ εἶδα, κι' αὐτὸ τὸ δωμάτιο, τὸ τελευταῖο κατάλυμα ποῦ μὲ ἐδέχτηκε. Ἡθέλει αὐτὸ τὸ σπίτι νὰ γίνει γιὰ μένα τὸ νεκρικὸ οἴκημα.

“Οὗτος ἦπιε μιὰ γονιλιὰ καὶ ἔξακολούθησε :

— Τί ἴμουν στὴ ζωὴ; ἔχετε ἔρωτησει, αὐτὸ δὲν σᾶς εἶναι ἀδιάφορο; Ἰσως νάρχω περάσει δὴ μου τὴ νηστή πίσω ἀπὸ ἔνα γραφεῖο, σ' ἓννα μαγαζὶ χαμηλὸ καὶ σκονισμένο, νὰ πουλῶ κάθε μισὴ ὥρα κανένα μουσχλιασμένο βιβλίο σὲ κανένα φτωχὸ σπουδαστή, καὶ ἐντομεταξὺ νὰ κυττάζω στὸ στενὸ καὶ βρόμικο δρόμο, ὅπου ἡ βροχὴ ἀφινε κίτρινα τέλματα ἀνάμεσα στὰ μυτερὰ καλντιρίμια... Ἰσως, αὐτό... Ἰσως ἀκόμα κάτι ἄλλο... Ἰσως κάποτε νὰ θέλησα νὰ κάμω στίχους, νὰ γράψω, νὰ γίνω μεγάλος ἀνθρώπος, σὰν ἐσάς...; Θυμοῦμαι τὴν πρώτη φρονὴ ποῦ σᾶς εἶδα. Ἡταν καλοκαῖρι, σὲ μιὰ μικρὴ ἐπαρχιακὴ πόλη. Εἶσαστε περαστικὸς ἀπὸ ἐκεῖ, κι' ὁ τόπος ἦταν γεμάτος ἀπὸ τὴ φήμη σας. Σ' αὐτὴ τὴν ἐποχὴ ἐσκανταλίζατε ἡ ἐνθουσιαστὲ δῦλο τὸν κόσμο. Εμεῖς ποῦ εἴμαστε νέοι, κρατιούμαστε σφικτοδεμένοι γύρω ἀπὸ τὸ ἔργο σας σὰν γύρω ἀπὸ μιὰ σημαία. Σᾶς εἶδα νὰ βγαίνετε ἀπὸ τὸ ξενοδοχεῖο τὸ χτισμένο στὴν πλατεία τῆς πόλης. Μιὰ ἀμάξια ἦταν μπροστά στὴν πόρτα καὶ σᾶς ἐπερίμενε. Ἡλθατε συνοδευόμενος ἀπὸ δυὸ γυναῖκες τὶς δποῖες ἐμπάσατε στ' ἀμάξι, καὶ ὑστερα ἀνεβίήκατε καὶ σεῖς, ωραῖος καὶ δυνατός, καλὰ ντυμένος, ξεκινόντας ἀπὸ ἕνα καλὸ γεῦμα, γελαστὸς καὶ διμιλητήρος. Ἡ ἀμάξια σας μὲ ἄγγιξε, εἴδατε τὸ θαυματικὸ μου καὶ μου φίξατε μιὰ γρήγορη καὶ καλόγνωμη ματιά, ὅπως φίγνει κανεὶς μιὰ πεντάρου σ' ἓννα ζητιάνο... Τώρα ξέρω πῶς δὲ θὰ είμαι ποτὲ ποιητής, μὰ τότε δὲν τοξερά. Πίστενα νὰ μπορέσω νὰ γίνω ὅμοιός σας, γιατὶ μποροῦσα νὰ νοιώσω ἐκεῖνο ποῦ εἴχατε ἐκφράσει. Πίστενα δὲν ἡ ἀντήχηση τοῦ ἐνδόμυχου εἶναι μου ἱτανδρὸς ἥχος τῆς ιδικῆς μου ἀρπαξ...

— “Α! δὲν ξέρετε, ἔξακολούθησε δὲ ἔξενος, κι' ἡ φωνὴ του ὑψώθηκε καὶ ἔγεινε σταθερή, σεῖς δὲ ξέρετε ἐκεῖνο ποῦ κάνετε ὅταν είστε καθισμένος ἐδῶ, κι' ὅταν γράφετε καὶ ὅταν ἡ ψυχή σας ἐπαίρεται ὑπὸ τὴν ἐπίδραση τοῦ κρασιοῦ καὶ τῆς νύχτας! Δὲν ξέρετε πόσες ἀνθρώπινες μοίρες μεταμορφώνετε, δημιουργεῖτε, μεταβάλλετε, μὲ μιὰ μόνη γραμμὴ ποῦ χαράζετε πάνω στὸ ἀσπρὸ χαρτί!

Δὲ ξέρετε πόσες εντυχίες καταστρέφετε, πόσες θανατικὲς ἀποφάσεις ὑπογράφετε ἐδῶ, στὴν σιγηλὴ μοναξιά σας, κοντά στὴ φιλήσυχη λάμπα σας, ἀνάμεσα στὶς ἀνθρόδοχες καὶ τὸ Βουργοντικὸ κρασί!.. Μήν ξεχνᾶτε δὲν, ἐμεῖς οἱ ἄλλοι ζοῦμενοι ποῦ σεῖς ποιητές, γράφετε... Εμεῖς εἴμαστε, ὅπως σεῖς μᾶς κάνετε... Ἡ νεολαία τῆς χώρας αὐτῆς ἀντανακλᾶ τὸ ἔργο σας. Εἴμαστε ἀγνοὶ ὅταν είστε καὶ

σεῖς, ἀνήθικοι ὅταν τὸ θέλετε. Οἱ νέοι πιστεύουν ἡ ἀπαρνιοῦνται σύμφωνα μὲ δ̄τι σεῖς πιστεύετε ἡ ἀπαρνιέστε... Οἱ νέες εἶναι συνεσταλμένες ἡ ἐλεύθερες κατὰ πῶς εἶναι οἱ γυναικες ποῦ ἔξυμνεῖτε...

“Οἱ ξένοι ἐσώπασε καὶ ἀδειασε τὸ ποτῆρι του. “Υστεροῦ ἀπλωσε τὸ χέρι του πρὸς τὸ τραπέζι καὶ ξαναγέμισε τὴν κοῦπα του ἀπὸ τὸ κρασὶ τοῦ ποιητῆ...

“Ἄρπαξε δ̄τι τοῦ ἥταν βολικὸ στὰ χέρια κι' ἄφισε τὰ πόδια του νὰ τὸν διευθύνουν.

— Σεῖς δ̄τιος μὲ διδάξατε νὰ παίρνω, ἐπανέλαβε δ̄τιος, σεῖς τὸ μάθατε εἰς δλους μας. Μάθαμε ἀπὸ σᾶς ὅτι δ̄ μεγάλος ἀνθρωπος ἥταν δ̄ ἀνθρωπος δ̄ δυνατός, δ̄ χωρὶς περίσκεψη, δ̄ ἀνθρωπος μὲ τὶς μεγάλες ἀπαιτήσεις, μὲ τὶς διεφθαρμένες ἐπιθυμίες. Γιὰ νὰ γίνουμε ἀνθρωποι δρεῖλουμε νὰ εἴμαστε μισθωτοὶ στρατιῶτες χωρὶς πίστη καὶ νόμο. Τὸ μεθύσι τοῦ κρασιοῦ καὶ τὸ ἔρωτικὸ μεθύσι, τὸ παιχνίδι τῆς εὐτυχίας καὶ τὸ παιχνίδι τοῦ πολέμου, ἡ ἀταχτη ζωὴ, ποῦ σεῖς δνομάζετε μεγάλη ζωὴ, νὰ δ̄τι ἔχετε ἔξυμνήσει γιὰ μᾶς! Ξέρετε καλὰ τὸ μῆδο ἐκείνου ποῦ τσάκωνε τοὺς ποντικοὺς τοῦ Hameln. Σᾶν κι' αὐτὸν ἐβαδίζατε μπροστά μας, κυριαρχόντας τοῦ δχλου, καὶ μὲ τοὺς ἥχους τοῦ αὐλοῦ καὶ τοὺς ξεπλανευτικοὺς σκοποὺς μᾶς κάματε νὰ ἐγκαταλείψουμε τὸ πατρικὸ μας σπίτι καὶ τὴν πόλη τῶν ἀστῶν, καὶ ἀκολουθήσαμε τοὺς θαυμασίους ἥχους, τοὺς ἀκολουθήσαμε ὡς τὸ χεῖλος τῆς ἀβύσσου, δπου σεῖς σταματήσατε, μὰ στὴν δποία, ἐμεῖς οἱ ἄλλοι, πέσαμε. Σὲ τίποτε δὲ σᾶς χρησιμεύει νὰ καγκύζετε καὶ νὰ κουνεῖτε τὸ κεφάλι, μεγάλε γόνι!... Ἀχ! ἂν μπορούσατε νὰ μάθετε πόσες καταραμένες ψυχὲς ἔχετε δημιουργήσει, πόσες οἰχτρὲς σκιές, τοῦ τύπου σας, μεγάλοι ἀλύτες, τριγυρίζουν σ' ὅλη τὴ χώρα! Κ' ἐγὼ σαγηνεύτηκα ἀπὸ τὸ γότιτρό σας, καὶ μονάχου ἀπόψε τὸ βλέπω νὰ κάννεται... Σᾶς ἔχω ἀναφέρει τὸ παλαιοπολεῖον ὃπου ἀλλοτε, ἥμουνα πίσω ἀπὸ τὸ γραφεῖο. “Υπῆρξε καιρός, ποῦ ἥμουνα ἔκει μὲ μιὰ ψυχὴ γαλήνια, καὶ κάποτε μοῦ ἐρχόντανε καμμιὰ ἀχτίδα ἥλιου ἀπ' τὸ δρόμο, κι' ὅταν τὸ βράδυ ἥμουν καθισμένος στὴν πέτρα τῆς σκάλας, ἔβλεπα τὸν γαλανὸ οὐρανὸ ἀπὸ πάνω ἀπ' τὶς παλῆς κόκκινες στέγες καὶ τὰ χειλιδόνια νὰ τριγυρίζουν πολὺ ψηλά, γύρω ἀπόνα πύργο, ὑψηλὸ χορταριασμένο.. Τότε δ̄ γητεμένος αὐλός σας πέρασε καὶ μπροστά ἀπὸ τὴν πόρτα μ ο ν. Τότε ἡ ἐλκυστικὴ νοσταλγία τῆς ἐλεύθερης ζωῆς τῶν στεππῶν τῆς Μποεμίας μπῆκε στὴν ψυχὴ μου. Τότε τὸ πνεῦμα μου μπῆκε σὲ ἀναβρασμό, τὸ αἷμα μου ἀναψε, κ' ἐγκατέλειψα βιβλία καὶ μαγαζὶ καὶ δὲν ξαναγύρισα σ' αὐτὰ ποτὲ πιά.

— Πρόσεχε, κάνεις ποίημα! εἴπε φιλικὰ δ̄ ποιητής.

“Αλλ' δ̄ ξένοι ἀδειασε τὸ ποτῆρι του καὶ σηκώθηκε.

— Εἶναι ἡ πρώτη φορά ποῦ σᾶς κάνω ἐπίσκεψη, κι' αὐτὴ ἡ ἐπίσκεψη δὲ θὰ ἐπαναληφθεῖ. “Ἡρθα νὰ σᾶς βρῶ σχεδὸν δπως ἔνα παιδὶ νόθῳ πάει νάβρει τὸν πατέρα τοῦ δποίου δὲν μπορεῖ νὰ φέρει τὸνομα, μὰ ποῦ θέλει ὡς τόσο νὰ δεῖ μιὰ φορά. “Υπάρχει σ' ἔνα μέρος, μέσα σ' ἔνα βιβλίο ποῦ ὠδισμένως σεῖς δὲ γνωρίζετε καὶ στὸ δποῖο οὔτε ἐγὼ δὲν εἴμαι καλὰ βασισμένος, τὰ παρακάτω λό-

για : « Διδάσκαλε, ίδού, ήμεις ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἡκολουθήσαμέν σοι· τί ἄρα ἔσται ἡμῖν; » Τὰ λόγια αὐτὰ ἀκατάπαυστα ἀντηχοῦντες ἀπόψει μέσος τὴν ψυχή μου. Μάλιστα, ἀγαπητὲ δάσκαλε, στ’ ἀληθινὰ ἐγκαταλείψαμε τὰ πάντα γιὰ νὰ σᾶς ἀκολουθήσουμε, καὶ δὲ μᾶς μένει πιὰ τίποτε. Δὲν ἔχουμε πιὰ πατοῦντες στὰ παπούτσια μας, μὰ ἡ ὁγρὴ λάσπη τῶν δρόμων μουσκεύει καὶ μαυρίζει τὶς τουπημένες πινες. Καὶ ἡ μητέρα μου παραδίνεται στὶς πιὸ χοντρὲς δουλειὲς γιὰ νὰ ξήσει, καὶ ἀπ’ τὸ μαγαζὶ ποῦ ἡμουνα ὑπάλληλος, ἔχω κλέψει βιβλία καὶ τὰ πούλησα γιὰ νὰ ξαγοράσω τὰ θέλγητα μᾶς κόρης. Κ’ ἡ δικαιοσύνη μ’ ἀποταξε στὰ νύχια της, κ’ ἐκλαψα καὶ τὴν ἵκετευσα νάχει οἰχτὸ γιὰ ἓνα φτωχὸ διάβυλο, κι’ ὅμως μ’ ἔβαλαν φυλακή. Καὶ βλέπετε σὲ λίγα λεφτὰ θὰ μεταχειριστῶ αὐτὸ τὸ μικρὸ ὅπλο ποῦ εἶναι κρυμμένο στὴν τσέπη τοῦ σακακιοῦ μου, καὶ θὰ πεθάνω ὅμορφα, ὅπως μᾶς τὸ διδάσκει κ’ ἔνας ἄλλος μεγάλος ποιητής. Τότε θὰ είμαι ἔνας φονιὰς τοῦ ἑαυτοῦ μου, καταδικασμένος ἀπ’ τοὺς ἀνθρώπους, καταραμένος ἀπ’ τὸν Θεό... Δάσκαλε, τὰ πάντα ἐγκαταλείψαμε γιὰ νὰ σὲ ἀκολουθήσουμε, σὺ τί θὰ μᾶς δώκεις ;

« Ο νέος ξένος σιώπησε, καὶ μιὰ πένθιμη σιωπὴ ἀπλώθηκε μέσα στὸ δωμάτιο. Κανένας θόρυβος δὲν ἐρχότανε ἀπ’ ἔξω, ἡ νύχτα ἦταν σκοτεινὴ καὶ ησυχη, οἱ δυὸ ἀνθρώποι ἦσαν μόνοι. Μπροστὰ στὴ μοναδικὰ πόρτα τοῦ δωματίου, στεκότανε ὁ ξένος, ωχρός, λιχνὸς καὶ ἀπαίσιος, δείχνοντας μὲ τὸ χέρι τὴν τσέπη ποῦ ἔκρυβε τὸ ὅπλο. Ο ποιητής ἦταν καθισμένος στὴν καρέκλα του, καὶ δὲν ἔκινεῖτο, τὰ χέρια του ἦταν κρύα, μπροστὸν ν’ ἀκούσει τοὺς χτύπους τῆς καρδιᾶς του.

« Ο ξένος διέκοψε τὴ σιωπή, καὶ μὲ φωνὴ τώρα πνιγμένη είπε εὐγενικά :

— Ναί, μὲ λίγα λόγια, δὲν είχα τίποτε ἄλλο νὰ σᾶς πῶ. Ἐλόγιαζα ὅτι ἵσως αὐτὰ νὰ μποροῦσαν νὰ σᾶς ἐνδιαφέρουν, καὶ ὅτι ἵσως νὰ μπορούσατε νὰ σκεφθεῖτε γιὰ ὅλα αὐτά, ὅταν θὰ είστε στὴν ἐξοχὴν κοντά στοὺς πλούσιους ἐκδότες σας, γιὰ νὰ περάσετε τὶς διακοπές σας.

« Ο παράξενος ἐπισκέπτης, μὲ μιὰ ὑπόκλιση ἐβγῆκε ὄξω. Ο ποιητής τὸν ἀκολούθησε.

— Σᾶς ὑπερευχαριστῶ, ἀλλὰ δὲν ἔχετε ἀνάγκη νὰ μοῦ φέξετε, εἰπε ὁ ξένος, είμαι κάτοχος ἐνὸς κουτιοῦ σπίρτων. Καληγύχτα κ’ ἐνχαριστῶ.

Κατέβηκε τὴ σκάλα ψηλαφόντας. Σταμάτησε στὸ πρῶτο κεφαλόσκαλο, ἀναψε ἔνα σπίρτο καὶ ξακολούθησε νὰ κατεβαίνει. Ο ποιητής ἀκούσε τὸν ἀπαίσιο μουσαφίον του νὰ σταματᾷ ἀκόμα μιὰ φορά πιὸ κάτω καὶ ν’ ἀνάβει κι’ ἄλλο σπίρτο. Μὲ τὰ γόνατα λυγίζοντα, ὁ ποιητής γύρισε γιὰ νὰ ξαναμπεῖ μέσα.

Τότε ἀπὸ κάτω ἀνέβηκε μιὰ φωνὴ ποῦ μέσα στὴ σιγαλιὰ τῆς νύκτας ἀντίχησε ἀνάμεσα ἀπ’ τὴ σκάλα. Ήταν ὁ ξένος ποῦ ἀπὸ ποιητής τοῦ θανάτου του :

— Χαῖρε ! Καὶ καλὴν ἀντάμωση !